

УДК 378:373.2.011.3-051]37.041

DOI <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2025-1.27>

Ірина СКОМОРОВСЬКА

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики дошкільної та спеціальної освіти,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
iryna.skomorovska@pnu.edu.ua
ORCID: 0000-0001-7617-9877

Маріанна МАТИШАК

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики дошкільної та спеціальної освіти,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
marianna.mathishak@pnu.edu.ua
ORCID: 0000-0001-9235-9835

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. *Мета статті* полягає у дослідженні теоретико-методичних аспектів самостійної роботи здобувачів вищої освіти, визначенні ефективних умов та етапів її організації для майбутніх вихователів ЗДО. **Методологія дослідження** ґрунтується на теоретичних методах аналізу теорії та практики організації освітнього процесу ЗВО, зокрема самостійної роботи здобувачів вищої освіти як необхідної умови професійної підготовки майбутніх вихователів, систематизації результатів сучасних наукових досліджень порушеної проблеми в публікаціях учених. **Наукова новизна** полягає у виокремленні етапів організації самостійної роботи студентів у ЗВО, а саме: підготовчого, основного та підсумкового. Розкрито роботу викладача як організатора самостійної роботи студентів на кожному з етапів. Наведено рекомендації та умови ефективної реалізації самостійної роботи студентів у ЗВО. Авторами досліджено зміст нормативних і вибіркових дисциплін освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта», ОР «бакалавр» («Вступ до спеціальності», «Психологія загальна», «Психологія дітей раннього і дошкільного віку», «Адаптація і соціалізація дітей дошкільного віку в ЗДО і початковій школі», «Менеджмент у системі дошкільної освіти» тощо) та розкрито форми організації самостійної роботи майбутніх вихователів із зазначених освітніх компонентів. Наголошено на можливостях використання неформальної освіти на платформах Coursera, Prometheus, EdEra як одного із способів контролю за виконанням студентами самостійної роботи. **Висновки.** Виокремлено такі етапи організації самостійної роботи студентів ЗВО: підготовчий, основний, підсумковий. Сформульовано умови ефективної реалізації самостійної роботи майбутніх вихователів ЗДО: формування в студентів мотивації шляхом обґрунтування та роз'яснення мети та завдань; повідомлення педагогом інформації щодо змісту самостійної роботи з даної дисципліни, завдань, які необхідно виконати, і вимог для кожного виду робіт; інформування про критерії оцінювання та вимоги до виконання завдань.

Ключові слова: самостійна робота здобувачів освіти, освітній процес у ЗВО, дошкільна освіта, професійна підготовка майбутніх вихователів ЗДО, психолого-педагогічні дисципліни.

Iryna SKOMOROVSKA

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Theory and Methods of Preschool and Special Education,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
iryna.skomorovska@pnu.edu.ua
ORCID: 0000-0001-7617-9877

Marianna MATISHAK

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Theory and Methods of Preschool and Special Education
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
marianna.mathishak@pnu.edu.ua
ORCID: 0000-0001-9235-9835

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF ORGANIZING INDEPENDENT WORK OF FUTURE BACHELOR'S DEGREES OF PRESCHOOL EDUCATION

Abstract. *The purpose of the article is to study the theoretical and methodological aspects of independent work of higher education students, identify effective conditions and stages of its organization for future teachers of preschool educational establishments. The research methodology is based on theoretical methods of analyzing the theory and practice of organizing the educational process of higher education institutions, in particular, independent work of higher education students as a necessary condition for the professional training of future educators, systematization of the results of modern scientific research on the problem raised in the publications of scientists. The scientific novelty lies in determining the stages of organizing independent work of students in higher education institutions, namely: preparatory, main and final. The work of the teacher as an organizer of independent work of students at each of the stages is revealed. Recommendations and conditions for the effective implementation of independent work of students in higher education institutions are given. The authors studied the content of the normative and elective disciplines of the educational and professional program "Preschool Education", EL "Bachelor" ("Introduction to the specialty", "General psychology", "Psychology of early and preschool children", "Adaptation and socialization of preschool children in preschool and primary school", "Management in the preschool education system", etc.) and revealed the forms of organizing independent work of future educators from the indicated educational components. The possibilities of using informal education on the platforms Coursera, Prometheus, EdEra as one of the ways to control the implementation of independent work by students are emphasized. Conclusions. The stages of organizing independent work of students of higher education institutions are determined: preparatory, main, final. The conditions for the effective implementation of independent work of future teachers of preschool education institutions are formulated: the formation of motivation in students by substantiating and explaining the goal and tasks; the teacher providing information on the content of independent work in this discipline, tasks that need to be completed, and requirements for each type of work; informing about the assessment criteria and requirements for completing tasks.*

Key words: *student's independent work, educational process in university, preschool education, professional training of future teachers of preschool educational establishments, psychological and pedagogical disciplines.*

Постановка проблеми. Формування сучасної вітчизняної освіти відбувається бурхливо та динамічно під впливом значної кількості факторів, з-поміж яких чільну роль відіграють євроінтеграційні процеси та інформатизація суспільства. Модернізація вищої педагогічної освіти зорієнтована на підготовку компетентних фахівців, які будуть готові надавати освітні послуги на високому професійному рівні. У цьому контексті значна увага приділяється успішній підготовці майбутніх вихователів ЗДО як педагогів першої ланки освіти, від яких значною мірою залежить становлення та розвиток дітей раннього і дошкільного віку, їх подальша соціалізація та адаптація до навчання у школі. Ефективність підготовки фахівців дошкільної освіти залежить не лише від успішної організації аудиторної роботи, але й від створення належних умов для самостійної роботи здобувачів освіти. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» освітній процес у ЗВО здійснюється за такими формами: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка та контрольні заходи [4]. Отже, виконання самостійної роботи сприяє формуванню уміння опрацьовувати літературні джерела, критично осмислювати навчальний матеріал, виконувати навчальні завдання та розвиває самостійність

як одну з ключових навичок сучасного компетентного вихователя ЗДО.

Аналіз джерел та останніх досліджень. Проблема організації самостійної роботи у ЗВО, вивчення її форм та методів була предметом дослідження багатьох вчених, а саме: А. Бугрої, Л. Воєвідко, М. Євтуха, Л. Ільченко, О. Коновал, О. Кудрявцевої, Л. Ніколенко, В. Ортинського, Н. Сениці, О. Тамаркіної, Н. Яремчук та інших.

Мета статті – проаналізувати особливості та ефективні умови організації самостійної роботи майбутніх вихователів у закладі вищої освіти IV рівня акредитації.

Виклад основного матеріалу. Проблема організації самостійної роботи здобувачів освіти у ЗВО є предметом дослідження багатьох науковців, оскільки освітній процес у закладах вищої освіти є динамічним і потребує змін відповідно до трансформацій, які відбуваються на законодавчому рівні у системі освіти. Водночас організація самостійної роботи у ЗВО є необхідною складовою частиною підготовки майбутніх фахівців, позаяк засвоєння інформації, опрацювання літературних джерел, розв'язання практичних або наукових завдань відбувається передусім під час виконання здобувачами освіти самостійної роботи. Отже, важливими

є ефективні умови для її організації. Проаналізуємо актуальні дослідження сучасних вітчизняних учених у цій царині.

Науковці Л. Дольнікова та М. Гаврилук трактують поняття «самостійна робота студента» як цілеспрямовану пізнавальну діяльність здобувача освіти, яка має на меті самостійне оволодіння навчальною інформацією з певного освітнього компоненту відповідно до завдань та цілей, які визначив викладач із врахуванням вимог освітньо-професійної програми підготовки фахівця. Також учені зазначають, що в навчальних планах передбачено значну кількість годин на самостійне опрацювання студентами навчального матеріалу, а отже, науково-педагогічні працівники повинні надати здобувачам освіти усі необхідні рекомендації для ефективного виконання самостійної роботи [3, с. 185].

Дослідники С. Ісаєва, Н. Соловей, І. Летуновська вважають, що самостійна робота є формою організації навчального процесу, під час якої здобувачі освіти розв'язують теоретичні та практичні завдання під керівництвом викладачів, але без їх безпосередньої участі [5, с. 388]. Науковці наголошують, що саме самостійна робота є головним засобом вивчення навчального матеріалу в позааудиторний час.

Вчені А. Бугра та О. Коновал визначають самостійну роботу студентів як навчальну діяльність, яка спрямована на виконання завдань викладача або здійснюється за власним бажанням і має на меті закріплення, розширення та поглиблення знань, отриманих на лекційних та практичних заняттях, а також спрямована на засвоєння нового матеріалу [1, с. 4].

На нашу думку, ґрунтовним є визначення, представлене дослідницею Н. Шишкіною, яка зазначила, що самостійна робота студентів – це вид навчальної діяльності, який потребує використання розумових та фізичних зусиль для виконання здобувачами освіти завдань під час аудиторних та позааудиторних занять. Завдання для самостійної роботи визначаються науково-педагогічними працівниками, виконуються студентами для розвитку пізнавальної активності, самостійності, мотивації та інтелектуальних умінь майбутніх фахівців [6, с. 119].

Дидактичне значення самостійної роботи у процесі підготовки компетентних фахівців полягає у тому, що:

– під час виконання самостійної роботи студенти мають змогу оволодіти систематизованими міцними знаннями, які характеризуються гнучкістю та практичністю;

– розв'язання завдань самостійної роботи сприяє особистісному і професійному розвитку здобувача освіти, зокрема ефективно розвивається критичне мислення, формуються комунікативні навички та емоційно-вольова сфера;

– самостійна робота сприяє розвитку таких якостей особистості майбутнього фахівця, як цілеспрямованість, відповідальність, наполегливість, та формує звичку до професійного саморозвитку та вдосконалення [1, с. 5].

Дослідник О. Цись визначає такі ознаки самостійної роботи здобувачів освіти, як [10, с. 9–10]:

– відповідність змісту самостійної роботи навчальним планам та вимогам освітньо-професійної програми підготовки фахівців;

– зумовленість змісту, обсягу та структури самостійної роботи логікою навчального процесу у ЗВО;

– демонстрування здобувачами освіти високого рівня самостійності під час розв'язання навчально-пізнавальних завдань в аудиторний або позааудиторний час;

– зорієнтованість на професійне та особистісне вдосконалення у майбутній професійній діяльності;

– вмотивованість і усвідомлення навчальних дій здобувачем освіти;

– залежність результативності виконання завдань від рівня розвитку когнітивних процесів та емоційно-вольової сфери студента.

Таким чином, самостійна робота здобувачів освіти залежить від змісту навчальної дисципліни, кількості годин, а також зумовлена вимогами освітньо-професійної програми. Вона передбачає активну й усвідомлену участь студентів у виконанні завдань у межах даного виду роботи. Дослідник наголошує на відмінності самостійної роботи здобувачів освіти від самоосвіти, яка має більш стихійний характер і не зумовлена навчальними робочими планами.

Дослідники С. Ісаєва, Н. Соловей, І. Летуновська умовно поділяють самостійну роботу на базову та додаткову. Базова самостійна робота спрямована на підготовку здобувачів освіти до аудиторних занять і включає опрацювання навчального матеріалу, виконання

домашніх завдань, роботу з літературними джерелами, вивчення тем або окремих питань, підготовку до поточного контролю або до виконання контрольних робіт. Додаткова самостійна робота має на меті поглиблення і зміцнення знань студентів, вона охоплює участь здобувачів освіти у студентських олімпіадах, конференціях, конкурсах наукових робіт, виконання індивідуальних завдань, розробку мультимедійних презентацій тощо [5, с. 387].

Традиційно у науково-педагогічних джерелах самостійну роботу поділяють на аудиторну та позааудиторну. Аудиторна самостійна робота виконується під керівництвом викладача і передбачає виконання студентом завдань або вправ під час заняття для закріплення навчального матеріалу. Позааудиторна самостійна робота має на меті підготовку до семінарських або практичних занять у позанавчальний час і спрямована на опрацювання навчального матеріалу, виконання практичних або тестових завдань, підготовку презентацій, опрацювання літературних джерел.

Варто зазначити, що кожен заклад вищої освіти керується відповідним Положенням про організацію освітнього процесу, в якому представлено рекомендації для організації самостійної роботи в даному ЗВО. Зокрема, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» самостійна робота включає опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань та науково-дослідну роботу. У документі також зазначено, що навчальний час для самостійної роботи студентів денної форми навчання повинен становити від 1/3 до 2/3 від загального обсягу навчального часу. Для якісного виконання здобувачами освіти самостійної роботи їм рекомендовано ознайомитися з силабусом навчальної дисципліни, методичними матеріалами, а також враховувати рекомендації та вказівки педагогів [7, с. 14].

Організатором та розробником змісту самостійної роботи студентів є науково-педагогічний працівник, який керується Положенням про організацію освітнього процесу, навчальними планами, освітньо-професійною програмою та силабусом навчальної дисципліни. Діяльність викладача ЗВО щодо організації

самостійної роботи студентів ОР «бакалавр» за ОП «Дошкільна освіта» умовно можна поділити на 3 таких етапи: підготовчий, основний та підсумковий.

Підготовчий етап спрямований на те, щоб: визначити теми для самостійного опрацювання майбутнім вихователям; розробити систему завдань, виконання яких є необхідним для оволодіння певним освітнім компонентом; укласти інформаційне та методичне забезпечення самостійної роботи здобувачів.

Основний етап зорієнтований на безпосередню роботу зі студентами. Зокрема, доцільно провести для них консультацію щодо змісту, вимог та особливостей виконання й оцінювання самостійної роботи. На цьому етапі необхідно реалізовувати поточний контроль за виконанням самостійної роботи та надавати роз'яснення у разі виникнення запитань у здобувачів освіти.

На підсумковому етапі педагог аналізує результати виконання студентами самостійної роботи, здійснює підсумковий контроль, робить висновки щодо доцільності внесення змін до організації самостійної роботи з певного освітнього компонента.

Варто зазначити, що на кожному етапі самостійної роботи науково-педагогічний працівник допомагає студенту, надає необхідну консультацію та роз'яснення [8, с. 11].

Організація самостійної роботи студентів ОР «бакалавр» за ОП «Дошкільна освіта» при вивченні психолого-педагогічних дисциплін («Вступ до спеціальності», «Психологія загальна», «Психологія дітей раннього і дошкільного віку», «Адаптація і соціалізація дітей дошкільного віку в ЗДО і початковій школі», «Менеджмент у системі дошкільної освіти» тощо) передбачає такі форми роботи:

- опрацювання матеріалів лекцій, додаткової навчальної літератури, нормативно-правових та законодавчих документів та сайту дистанційного навчання, де розміщено додаткову теоретичну інформацію з освітнього компоненту;
- перегляд навчальних фільмів з подальшим виконанням творчих завдань;
- укладання інтелект-карт до вказаних тем;
- створення тематичних кросвордів;
- прослуховування вебінарів для вихователів на платформі «Всеосвіта»;

- підготовка доповідей та презентацій з використанням проблемно-пошукових методів роботи;
- укладання порівняльних таблиць або схем;
- розв'язання проблемних ситуацій;
- виконання тестових завдань з сайту дистанційної освіти;
- для контролю самостійної роботи враховуються результати проходження онлайн-курсів на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra тощо.

Варіативність завдань для самостійної роботи, їх творчий та проблемно-пошуковий характер сприяють активності студентів під час виконання цих видів робіт.

Загалом викладачу доцільно заохочувати здобувачів до усвідомленого ставлення до виконання самостійної роботи, оскільки її результативність багато в чому залежить від зацікавленості здобувачів освіти та змістового насичення завдань. Отже, науково-педагогічним працівникам варто дотримуватися низки рекомендацій щодо організації самостійної роботи студентів у ЗВО. Дослідниці О. Тамаркіна та Л. Байдак обґрунтували такі сприятливі педагогічні умови для ефективної організації самостійної роботи студентів:

- раціональне та доцільне співвідношення обсягу аудиторної та самостійної роботи;
- ефективна організація навчальної аудиторної та позааудиторної роботи студентів;
- заохочення здобувачів освіти до якісного виконання завдань;
- об'єктивний контроль за виконанням самостійної роботи.

Спостереження і власний досвід авторів дають підстави доповнити зазначений вище перелік умов організації самостійної роботи майбутніх вихователів у ЗВО. Перший крок організації самостійної роботи студентів полягає у формуванні в них мотивації шляхом обґрунтування та роз'яснення мети та завдань самостійної роботи. Викладачеві доцільно пояснити специфіку виконання самостійної роботи з освітнього компоненту, зацікавити здобувачів освіти. Другий крок

має на меті повідомлення педагогом інформації студентам щодо змісту самостійної роботи з даної дисципліни, завдань, які необхідно виконати, і вимог для кожного виду робіт на початку її вивчення. Для цього доцільно розробити методичні рекомендації для самостійної роботи, які б містили як теоретичну інформацію, так і інструктивні вказівки щодо організації безпосередньої роботи здобувачів. Третій крок передбачає надання майбутнім вихователям можливості вибору тих завдань, які їх найбільше зацікавили. Наприклад, доцільно запропонувати для вивчення теми низку питань теоретичного та практичного характеру, щоб студент мав змогу обрати ті завдання, які зумовлені їх навчальними інтересами. Що стосується специфіки завдань, то доречно, щоб вони були творчого характеру або потребували використання проблемно-пошукових методів роботи. Четвертий крок – це інформування студентів про критерії оцінювання виконаних завдань, що дозволить уникнути непорозуміння та мотивувати студентів до їх вирішення.

Висновки. Таким чином, організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти є важливою складовою частиною освітнього процесу ЗВО, ефективність якої значною мірою залежить від вмілого поєднання аудиторного і позааудиторного навантаження на студентів, чіткості формулювання мети, завдань та інструкцій для їх виконання, наявності навчально-методичного забезпечення та методичних рекомендацій до самостійної роботи студентів, усвідомлення здобувачами освіти критеріїв оцінювання самостійної роботи, вмотивованості та зацікавлення студентів. Під час добору викладачем завдань для самостійної роботи доцільно враховувати їх творчий або проблемно-пошуковий характер, наявність практичного складника, а також надавати студентам можливість вибору завдань для самостійної роботи. З-поміж перспектив подальших досліджень актуальним бачиться вдосконалення методів контролю за виконанням завдань самостійної роботи здобувачів освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бугра А.В., Коновал О.А. Методика самостійної роботи студентів : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг : КПІ ДВНЗ «КНУ», 2014. 124 с.
2. Гончарова Є. Роль самостійної роботи у процесі формування фахово орієнтованих компетентностей студентів ЗВО України. *Педагогічні науки*. 2019. № 73. С. 67–71.
3. Дольнікова Л.В., Гаврилюк М.В. Організування самостійної роботи студентів у закладі вищої освіти в умовах онлайн-навчання. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 37. С. 183–187.
4. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
5. Ісаєва С.Д., Соловей Н.В., Летуновська І.В. Самостійна робота студентів як запорука ефективної організації навчального процесу у вищих закладах освіти. *Грааль науки*. 2023. № 28. С. 385–392.
6. Кудрявцева О.А. Педагогічні умови ефективної організації самостійної роботи з вивчення педагогічних дисциплін майбутніми педагогами дошкільної освіти в позааудиторний час. *Наука і освіта*. 2015. № 9. С. 118–125.
7. Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. URL: <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf>.
8. Раструба Т.В. Організація та проведення самостійної роботи студентів освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» : методичні рекомендації / 2-ге вид., доповн. та переробл. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 21 с.
9. Тамаркіна О., Байдак Л. Самоосвіта студента як фактор мотивації навчання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 61, том 3. С. 217–221.
10. Цись О.О. Організація самостійної навчальної діяльності студентів технологічно-педагогічних спеціальностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій : навчальний посібник. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2018. 150 с.

REFERENCES:

1. Buhra, A.V., & Konoval, O.A. (2014). *Metodyka samostiinoi roboty studentiv: navchalno-metodychnyi posibnyk*. [Methodology of students' independent work: educational and methodological manual]. Kryvyi Rih : KPI DVNZ "KNU". 124 p. [in Ukrainian].
2. Honcharova, Ye. (2019). Rol samostiinoi roboty u protsesi formuvannia fakhovo oriietovanykh kompetentnostei studentiv ZVO Ukrainy [The role of independent work in the process of formation of professionally oriented competencies of students of higher education institutions of Ukraine]. *Pedahohichni nauky*, (73), 67–71 [in Ukrainian].
3. Dolnikova, L.V., & Havryliuk, M.V. (2021) Orhanizuvannia samostiinoi roboty studentiv u zakladi vyshchoi osvity v umovakh onlain-navchannia [Organization of independent work of students in the institution of higher education in the conditions of online learning]. *Innovatsiina pedahohika* (37), 183–187 [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu" (ostannia redaktsiia vid 01.01.2025) Law of Ukraine "On Higher Education" (latest version dated January 1, 2025). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].
5. Isaieva, S. D., Solovei, N.V., & Letunovska, I.V. (2023). Samostiina robota studentiv yak zaporuka efektyvnoi orhanizatsii navchalnoho protsesu u vyshchych zakladakh osvity [Independent work of students as a guarantee of effective organization of the educational process in higher education institutions]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Hraal nauky"*, (28), 385–392 [in Ukrainian].
6. Kudriavtseva, O.A. (2015). Pedahohichni umovy efektyvnoi orhanizatsii samostiinoi roboty z vyvchennia pedahohichnykh dystsyplin maibutnimy pedahohamy doshkilnoi osvity v poza audytornyi chas [Pedagogical conditions for the effective organization of independent work on the study of pedagogical disciplines by future teachers of preschool education outside the classroom]. *Nauka i osvita*, (9), 118–125 [in Ukrainian].
7. Polozhennia pro orhanizatsiiu osvitnoho protsesu ta rozrobku osnovnykh dokumentiv z orhanizatsii osvitnoho protsesu v Prykarpatskomu natsionalnomu universyteti imeni Vasyliia Stefanyka [Regulations on the organization of the educational process and the development of basic documents on the organization of the educational process at Vasyl Stefanyk Prykarpation National University] Retrieved from: <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf> [in Ukrainian].
8. Rastruba, T.V. (2020) *Orhanizatsiia ta provedennia samostiinoi roboty studentiv osvitno-profesiinoi prohramy "Muzychne mystetstvo" dlia zdobuvachiv pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity za spetsialnistiu 025 "Muzychne mystetstvo" haluzi znan 02 "Kultura i mystetstvo": metodychni rekomendatsii. 2-he vyd., dopovn. ta pererobl.* [Organization and implementation of independent work of students of the educational and professional program

“Musical Art” for students of the first (bachelor’s) level of higher education in the specialty 025 “Musical Art” of the field of knowledge 02 “Culture and Art”: methodical recommendations]. Nizhyn: NDU im. M. Hoholia, 21. [in Ukrainian].

9. Tamarkina, O., & Baidak, L. (2023). Samoosvita studenta yak faktor motyvatsii navchannia [Self-education of the student as a factor in the motivation of learning]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, (61, tom 3), 217–221 [in Ukrainian].

10. Tsys, O.O. (2018) *Orhanizatsiia samostiinoi navchalnoi diialnosti studentiv tekhnolohopedahohichnykh spetsialnostei zasobamy informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii : navchalnyi posibnyk [Organization of independent educational activities of students of technology-pedagogical specialties by means of information and communication technologies: study guide]. Ternopil : Osadtsa Yu.V., 150 [in Ukrainian].*